

DECIZIE

29 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul	Svetlana Filincova
Judecătorii	Tatiana Vieru, Iurie Bejenaru, Iurie Diaconu, Svetlana Novac

examinînd recursul declarat de către Alea Valeriu,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu, intervenient accesoriu notarul Ceban Galina cu privire la constatarea nulității testamentului și cererea de chemare în judecată formulată de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, prin evacuare,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2012, prin care a fost admis apelul declarat de Oleinic Liuba, iar apelul declarat de Alea Valeriu a fost respins, fiind casată hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 07 iunie 2012, fiind pronunțată o nouă hotărîre de admitere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La data de 01.07.2010, reclamanta Oleinic Liuba s-a adresat în instanța de judecată cu cererea de chemare în judecată împotriva lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuare.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, ea și soțul său Oleinic Valentin sunt proprietari ai casei de locuit din str. B. Glavan 75, comuna Ciorescu, mun. Chișinău, a construcțiilor și a terenului aferent casei de locuit în temeiul dispoziției Consiliului local Ciorescu nr. 02-3/267 din 20.09.2001, procesului-verbal de recepție nr. 30 din 20.09.2001 și a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 048779 din 25.09.2001, proprietatea fiind înregistrată în Registrul bunurilor imobile la 26.09.2001.

Mai indică reclamanta că, prin hotărîrea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 12.11.2008, Oleinic Valentin a fost recunoscut persoană incapabilă, iar prin dispoziția Consiliului comunei Ciorescu nr. 02-1/73 din 11.05.2009 a fost instituită tutela asupra lui Oleinic Valentin, fiind numit tutore Alea Tamara, pe motiv că, reclamanta se afla peste hotarele Republicii Moldova.

În timpul exercitării calității sale de tutore, Alea Tamara, în lipsa acordului reclamantei, a permis să locuiască în casă fiului său – Alea Valeriu împreună cu concubina sa Morărescu Silvia și fiica ei Uliana.

În decembrie anul 2009, reclamanta s-a întors în țară, însă pîrîții Alea Valeriu cu Morărescu Silvia nu i-au permis să între în casă, motiv pentru care la 14.12.2009 a depus plîngere în Procuratura Rîșcani, mun. Chișinău privind evacuarea lui pîrîților Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana, care abuziv și samavolnic i-au ocupat casa, ce-i aparține cu drept de proprietate.

La 29.05.2010 a decedat soțul ei Oleinic Valentin. După înmormîntare, pîrîțul Alea Valeriu i-a comunicat că nu-i va permite să intre în casă, deoarece este moștenitor testamentar, cît și pe motiv că în instanța de judecată se află cererea de împărțire a bunului imobil.

În aceste circumstanțe, reclamanta Oleinic Liuba a fost nevoită să se adreseze în instanța de judecată, solicitînd înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuarea lui Alea Valerii, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana din casa de locuit din str. B. Glavan 75, comuna Ciorescu, mun. Chișinău ce-i aparține cu drept de proprietate și de a-i obliga să nu-i creeze impedimente în folosirea dreptului de proprietate.

La data de 29.09.2010, reclamanta Oleinic Liuba a mai depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Alea Valeriu, intervenient accesoriu notarul privat Galina Ceban privind declararea nulității testamentului înregistrat cu nr. 5372 și autentificat notarial la 21.10.2008.

În motivarea acțiunii, reclamanta Oleinic Liuba a invocat că lui Oleinic Valentin din anul 2003 i-a fost stabilită diagnoza encefalopatie discirculară, iar în martie 2007 a suportat un micro-insult, după care a fost paralizat, fiind lipsit de posibilitatea de a se mișca, vorbi, a dirija și a conștientiza acțiunile sale.

Întru confirmarea circumstanțelor invocate a prezentat raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nr. 181-2008 din 04.11.2008, potrivit căruia Oleinic Valentin, în rezultatul infarctului cerebral i-a fost stabilită diagnoza „consecințele infarctului cerebral suportat în martie 2007 cu hemipareză pe dreapta și dereglări de vorbire”, diagnoză, ce stabilește că Oleinic Valentin prezintă defecțiuni mintale ca urmare a paraliziei cerebrale și după starea sa psihică nu poate conștientiza și dirija acțiunile sale, raportul de expertiză psihiatrică legală staționară nr. 10 sn-2010 din 09.02.2010, potrivit căruia a fost confirmat infarctul cerebral din martie anul 2007, fiindu-i stabilită și „demență organică”. Iar, prin hotărîrea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 12.11.2008 Oleinic Valentin a fost recunoscut persoană incapabilă.

Cu concretizările ulterioare, reclamanta Oleinic Liuba a solicitat în definitiv constatarea nulității absolute a testamentului înregistrat cu nr. 5372 din 21.10.2008 pe motivul incapacității lui Oleinic Valentin, în temeiul art. 222 Codul civil,

înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuarea lui Alea Valerii, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana din casa de locuit din str. B. Glavan, 75, comuna Ciorescu, mun. Chișinău și de a-i obliga să nu-i creeze impedimente în folosirea dreptului de proprietate, încasarea din contul lui Alea Valeriu a cheltuielilor legate de judecarea pricinii în mărime de 17255 lei, sumă compusă din taxa de stat în mărime de 300 lei, cheltuielile legate pentru efectuarea expertizei în sumă de 955 lei, cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 16000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 20.12.2010 s-a dispus conexarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată formulată de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuare cu pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu cu privire declararea nulității testamentului.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 07.06.2012 acțiunea privind constatarea nulității testamentului a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin hotărîrea suplimentară a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.06.2012 acțiunea privind înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuare a fost admisă, fiind dispusă înlăturarea obstacolelor prin evacuarea lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana din casa de locuit nr. 75 din str. B. Glavan, comuna Ciorescu, mun. Chișinău, cu obligarea pârților de a nu-i crea impedimente în folosirea dreptului de proprietate și s-a încasat în mod solidar din contul lui Alea Valeriu și Morărescu Silvia în beneficiul Liubei Oleinic a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în mărime de 100 lei și a cheltuielilor de judecată privind achitarea asistenței juridice în mărime de 4200 lei. În rest, cerințele privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14.11.2012 a fost admis apelul declarat de Oleinic Liuba, iar apelul declarat de Alea Valeriu a fost respins, fiind casată hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 07.06.2012, fiind pronunțată o nouă hotărîre de admitere a acțiunii privind constatarea nulității testamentului. S-a declarat nul testamentul înregistrat sub numărul 5372 din 21.10.2008, prin care testatorul Oleinic Valentin a testat averea sa în beneficiul lui Alea Valeriu. S-a menținut hotărîrea suplimentară a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 27.06.2012.

Invocînd netemeinicia și ilegalitatea deciziei enunțate, Alea Valeriu, la data de 06.02.2013 a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea amplă a recursului, în esență a indicat că, decizia instanței de apel este pasibilă de a fi casată pe motivul că, au fost aplicate greșit normele de drept material, prin aplicarea legii care nu trebuia să fie aplicată.

În acest context, recurentul Alea Valeriu a indicat că, testamentul în litigiu a fost întocmit fără încălcarea condițiilor de valabilitate de fond sau de formă. Iar, instanța de apel nu a dat aprecierea corespunzătoare concluziilor procesului-verbal nr. 265f/f-2011 din 27.12.2011 privind ameliorarea stării fizice și psihice a lui Oleinic Valentin.

Conform art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat în termen, deoarece materialele pricinii atestă expedierea în adresa participanților la proces a deciziei instanței de apel prin scrisoarea de însoțire din 27.12.2012, (f.d.186).

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanței.

Verificând argumentele recursului coroborat circumstanțelor de drept pe care este întemeiată decizia instanței de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a dat apreciere corectă pretențiilor deduse judecății, circumstanțelor de fapt stabilite, în rezultat, în mod legal și întemeiat, a casat hotărârea primei instanțe.

Astfel, s-a stabilit că, prima instanță, prin hotărârea din 07.06.2012 s-a pronunțat în favoarea respingerii cerinței privind constatarea nulității testamentului. Iar, prin hotărârea suplimentară din 27.06.2012, prima instanță a admis cerința privind înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuare.

Pentru a emite actele de dispoziție sus-indicate, prima instanță a reținut că, testamentul înregistrat cu numărul 5372 nu poate fi declarat nul pe motivul lipsei temeiurilor stabilite de art. 222 Cod civil. Iar, prin procesul-verbal nr. 265f/f-2011 din 27.12.2011 s-a concluzionat că, în starea lui Oleinic Valentin a parvenit o ameliorare a stării fizice și psihice, însă imposibilitatea de a stabili gradul de deteriorare a capacităților intelectual amnestice a testatorului nu permite a emite concluzia experților.

De asemenea, prima instanță a conchis în favoarea temeiniciei pretenției privind înlăturarea obstacolelor în folosirea dreptului de proprietate prin evacuarea lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia, Morărescu Uliana din casa delocuit din str. B. Glavan, 75, comuna Ciorescu, mun. Chișinău, precum și obligarea acestora din urmă de a nu crea impedimente în folosirea dreptului de proprietate, iar cerința privind încasarea cheltuielilor de judecată, fiind admisă parțial.

Instanța de apel a admis apelul declarat de Oleinic Liuba și a casat hotărârea primei instanțe din 07.06.2012, pronunțând o nouă hotărâre privind admiterea cerinței privind constatarea nulității testamentului înregistrat cu numărul 5372 din 21.10.2008.

De asemenea, instanța de apel a respins apelul declarat de Alea Valeriu, menținând hotărârea suplimentară a instanței de fond din 27.06.2012.

În acest context, instanța de apel a reținut că, imposibilitatea stabilirii gradului de deteriorare a capacităților mintale prin raportul de expertiză psihiatrică

legală ambulatorie și ameliorarea stării generale și psihice nu denotă că testatorul dispunea de capacitate de exercițiu la data întocmirii testamentului contestat.

Nulitatea testamentului întocmit din numele lui Oleinic Valentin denotă că intimatul Alea Valeriu nu deține nici un drept de proprietate, posesie sau folosință asupra bunului în litigiu, ce aparținea defunctului Oleinic Valentin.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră legală și întemeiată soluția instanței de apel, rezultată din justa interpretare și aplicare a normelor de drept material.

După cum s-a constatat, intimata Oleinic Liuba a încheiat cu Oleinic Valentin căsătoria la data de 19.03.1983, fapt confirmat prin duplicatul certificatului de căsătorie din 29.11.2010, (f.d.45).

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 24.03.2008, căsătoria încheiată între Oleinic Valentin și Oleinic Liuba a fost desfăcută, în baza acesteia fiind eliberat certificatul de divorț din 14.04.2008, (f.d.51-52).

Totodată, conform avizului cu privire la anularea, rectificarea și/sau completarea actului de stare civilă din 29.11.2010, mențiunea cu privire la desfacerea căsătoriei din certificatul de divorț din 14.04.2008 a fost anulată în temeiul deciziei Curții de Apel Chișinău din 25.05.2010, (f.d.46).

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile din 08.06.2010, imobilele din str. B. Glavan 75, comuna Ciorescu, mun. Chișinău cu numerele cadastrale 3157104.030 (teren) și 3157104.030.01-3157104.030.06 aparțin cu drept de proprietate privată lui Oleinic Valentin și Oleinic Liuba, (f.d.27-28).

La data de 21.10.2008, a fost întocmit testamentul înregistrat cu nr. 5372 din numele lui Oleinic Valentin, prin care acesta a testat toată averea sa ce-i va aparține la ziua decesului în beneficiul lui Alea Valeriu, testamentul fiind semnat de Morărescu Silvia – concubina lui Alea Valeriu, în prezența martorilor Ungurean Ana și Sîrbu Natalia, (f.d.5).

Prin raportul de expertiză medico-legală psihiatrică nr. 181-2008 din 04.11.2008, s-a concluzionat că, lui Oleinic Valentin i-a fost stabilită diagnoza „Consecințele infarctului cerebral suportat în martie 2007 cu hemipareză pe dreapta și dereglări de vorbire”, (f.d.6).

Prin hotărârea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 12.11.2008 Oleinic Valentin, născut la 23.10.1960, a fost declarat ca persoană incapabilă cu necesitatea instituirii tutelei, (f.d.9).

Prin dispoziția Primăriei comunei Ciorescu nr. 02-1/73 din 11.05.2009 s-a dispus instituirea tutelei asupra lui Oleinic Valentin cu numirea în calitate de tutore - Alea Tamara, (f.d.30).

Conform certificatului de deces din 03.06.2010, Oleinic Valentin a decedat la data de 29.05.2010, (f.d.10).

În conformitate cu prevederile art. 1432 Cod civil, moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate (cel ce a lăsat moștenirea) către succesorii săi. Moștenirea este o transmisiune de drepturi pentru cauză de moarte, universală, unitară și indivizibilă. Moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Dispoziția art. 1449 alin. (1) și (2) Cod civil statuează precum că, testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil și personal prin care testatorul dispune cu titlu gratuit, pentru momentul încetării sale din viață, de toate bunurile sale sau de o parte din ele. Testator poate fi doar persoana cu capacitate de exercițiu.

În temeiul art. 1469 alin. (1) și (4) Cod civil, testamentul este nul dacă sînt prezente condițiile de nulitate a actelor juridice. Testamentul este declarat nul de către instanța de judecată.

Conform art. 19 Cod civil, capacitate de exercițiu este aptitudinea persoanei de a dobîndi prin fapta proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le executa.

Potrivit art. 199 alin. (1) și (2) Cod civil consimțămînt este manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic. Consimțămîntul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernămînt, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

În baza art. 217 alin. (1) Cod civil, nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană, care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Conform art. 222 alin. (1) Cod civil, actul juridic încheiat de o persoană fără capacitate de exercițiu este nul.

Nulitatea actului juridic aflat sub incidența prezentului articol este cauzată de faptul că persoana respectivă nu avea capacitate de exercițiu deplină, adică nu avea facultatea de a pătrunde, de a judeca și a aprecia lucrurile la justa lor valoare, sau nu era în stare să înțeleagă sensul acțiunilor sale sau să le dirijeze.

În circumstanțele relevate și conform normelor de drept enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanța de apel temeinic și legal a admis acțiunea Liubei Oleinic privind constatarea nulității testamentului înregistrat cu numărul 5372 din 21.10.2008, prin care Oleinic Valentin a testat toată averea sa ce-i va aparține la ziua decesului recurentului Alea Valeriu.

Or, circumstanțele menționate, în opinia instanței de recurs denotă că, la momentul încheierii testamentului, Oleinic Valentin nu putea conștientiza sau dirija acțiunile la justa lor valoare.

Mai mult ca atît, veridicitatea celor enunțate mai sus este confirmată și prin concluziile raportului de expertiză psihiatrică staționară nr. 10sn-2010 din 09.02.2010, potrivit căreia Oleinic Valentin suferă de maladie psihică cronică „Demență organică”, fapt confirmat prin datele anamnestice despre infarctul suportat în martie 2007, ce i-a determinat hemipareză pe dreapta, afazia motorie, pierderea capacității de lucru și a adaptării sociale, etc. Regresia intelectuală și deteriorarea personalității a atins gradul de demență staționară ce echivalează cu noțiunea de alienație mentală, îi abolește discernămîntul, lipsindu-l de capacitatea de a înțelege conținutul și consecințele acțiunilor sale.

Sînt neîntemeiate argumentele recurentului Alea Valeriu privind neaprecierea corespunzătoare de către instanța de apel a concluziilor procesului-

verbal nr. 265f/f-2011 din 27.12.2011, privind ameliorarea stării fizice și psihice a lui Oleinic Valentin.

Or, la caz nu există o hotărîre judecătorească prin care Oleinic Valentin a fost declarat capabil, în conformitate cu procedura reglementată de prevederile art. 308 alin. (2) CPC.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de către recurent sînt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art.art. 444, 445 alin. (1) lit. a), 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Alea Valeriu.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 14 noiembrie 2012, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu, intervenient accesoriu notarul Ceban Galina cu privire la constatarea nulității testamentului și cererea de chemare în judecată formulată de Oleinic Liuba împotriva lui Alea Valeriu, Morărescu Silvia și Morărescu Uliana cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului, prin evacuare.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova

Tatiana Vieru

Iurie Bejenaru

Iurie Diaconu

Svetlana Novac